

REDACTIA

Arad, Dealul Fecundității nr. 77.

ABONAMENTUL

Pentru Austria și Ungaria:
 1 an 20 cor.
 6 luni 10 "
 3 luni 5 "
 Pe o lună 2 "

Pentru România și străinătate pe an 40 franci.
 Manuscrisurile nu se însoțesc.

TRIBUNA POPORULUI

ADMINISTRAȚIA

Arad, Dealul Fecundității nr. 77.

INSERȚIUNILE:

de un șir garmond : prima dată 14 bani; a doua oară 12 bani; a treia oară 8 b de fiecare publicațiune.

Atât abonamentele, cât și inserțiunile sunt a se plăti înainte în Arad.

Telefon pentru oraș și comitat 509
 Scrisori nefrancați nu se primesc

Pentru restanțierii noștri.

Consiliul direcțional al ziarului „Tribuna Poporului“ a decis sistarea foii tuturor acelor abonați restanțieri, cari până în 5 Decembrie n. a. c. nu-și vor achita pe deplin datoria ce o au față de ziar. Aducem aceasta la cunoștința respectivilor restanțieri cu rugarea din partea noastră, ca pentru încunjurarea neplăcerilor să binevoiască a trimite numai de cât abonamentul restant.

Totodată consiliul direcțional a hotărât, ca expedarea ziarului să se facă de aci încolo numai pe lângă plățile anticipativă a abonamentelor. După expirarea unui abonament se trimit încă 3 numere din ziar respectivului abonament, ear apoi expedarea ziarului se sistează. Cine deci vrea să aibă ziarul regulat, are să plătească abonamentul regulat înainte, căci noi toate plățile trebuie să le facem anticipativ și prin imprumuturi în contul abonamentelor se fac daune, pe cari trebuie să o resimtă în prima linie însuși clienții. În armare paguba se restrânge asupra publicului cetitor.

Adm. ziarului „Trib. Poporului.“

Intâmplări însemnate.

Săptămâna aceasta a fost bogată în intâmplări însemnate.

Duminică și-a desfășurat Bánffy meagul în Cluj, înființând un nou partid unguresc, mai măbind astfel zăpăceala mare ce este între Unguri, cari se răboiesc pe moarte și pe viață. Se înțelege, fiind vorba de Bánffy, el a căutat să se deosebească de toți ceilalți bărbați politici prin ceea-ce de altfel se deosebia și până-acum: ura împotriva naționalităților, îndeosebi împotriva Românilor. A și vorbit ca un »apucat«, făgăduind să lupte până ni-o face pe toți — Unguri!

Marți a fost alegerea de deputat în Sătmar. Ungurii s'au bătut între omșii ca orbii. Seara după-ce s'a aflat învingerea ministrului Hieronymi, care fusese și până-acum deputat al Sătmarului, kossuthiștii, sporiți cu pleava orașului, tot felul de necăpătați, necăjiți fiind ca a cazut Uray, omul lor, s'au răpusit asupra casei unde s'a făcut alegerea, și praf au făcut totul. D'acolo s'au dus la ospătăria cea mare, »Pantheonul«, unde șade și fișpanul, s'au spart și acolo tot, după-cum au și jefuit ce au putut: lingure, cuțite, albituri și celelalte, cine pe ce a putut pune mâna. Au spart apoi sinagoga ovrească, Banca cea mare, ferestre, uși, felinare... Numai oștirea a putut face rindulală. Ear la bătaia cu oștirea — căci mulțimea selpatică nu s'a dat îndărăt nici dela lupta cu oștirea — au fost omorâți doi cetățeni, ear răniți greu o sumedenie.

Așa știu kossuthiștii să însălbătească moravurile.

Ciudat ni-s'a părut faptul, că cei-ce conduceau alegerea i-a lăsat în dragă vote pe kossuthiști să-și facă de cap până seara, la 7 ore, căci numai atunci au venit soldații, deși tulburările au durat toată ziua. Ean' să fi făcut Românii acest lucru, de bună seamă că mulți ar fi rămas stinși, la fața locului.

Ziua cea mai însemnată a fost însă **Miercuri**. În Dieta s'a ales atunci vice-president baronul Feilitzsch, despre care se zice că este »mâna de fer« și-va mai înfrâna pe kossuthiști.

Cel mai însemnat lucru a fost însă **alegerea dela Ugra**. Numeți fiind întâu s'fetic al M. Sale, după lege, contele Tisza a trebuit să se supună, ca și cetalați ministrii, unei noui alegeri. Kossuthiștii, purtându-i ură mare, și-au adunat toate puterile, să-l trântescă în Ugra, unde a mai fost ales de două ori. Încă înainte cu săptămâni de zile, deputații kossuthiști au tabărit asupra satelor din cercul Ugrei. Pe Unguri i-a și câștigat, dar între Români n'au putut face ispravă. S'au deșteptat și frații noștri din Bihor, cari înainte cu trei ani votaseră cu kossuthiștii, crezând în cele ce le făgăduiau și spuneau. Astfel **Tisza a și eșit biruitor**, cu 1126 voturi contra 682 date kossuthiștilor Stöcker József. Foile kossuthiste spun, că **Tisza numai Românilor** poate mulțumi învingerea sa, căci fiind acolo vre-o 12 sate românești, acestea aproape toate au ținut cu Tisza: una pentru-că el spusese în vorbirea sa program că va cinsti drepturile fie-cărui neam și nu va căuta să răpească școlile, ear în al doilea rând Români au vrut să dea lecție kossuthiștilor, cari când sunt prin sate, vorbesc de drepturi, frație și libertate, în Dieta însă strigă ca niște selpatici împotriva noastră și învinuiesc stăpânirea pentru-că, vezi Doamne, aceasta prea ar fi domoală cu noi.

Intâmplarea cea mai însemnată se pare însă a fi **teșirea din partida stăpânirii a contelui Apponyi**. Eată de ce: în adunarea ce oamenii stăpânirii au ținut Mercuri seara, contele Tisza a spus că pentru a face să se voteze odată legea recrutării și a străngerii două ședințe pe zi, una înainte, alta după amiază. Nădăjduiește astfel să înfrângă puterea kossuthiștilor, cari prin vorbiri lungi și sarbede, țin pe loc mercurul lucrurilor în Dieta. Contele Apponyi a spus îndată că el nu se poate învoi la asta. Și a rugat pe Tisza să nu ceară dela toți să se supună, ci să lase pe fie-care să voteze cum vrea. Tisza însă a spus că cel care nu se învoiește, nu mai poate sta în partid. Contele Apponyi n'a avut deci încânt, ci a trebuit să iasă din partid. Il urmează, după-cum se scrie, 30 deputați, prietini ai săi.

Se lămuresc, cu alte cuvinte, lucrurile. Căci și până acum, îndeosebi Apponyi era vinovat, pentru-că el a îmbărbătat pe kossuthiști să lărmlască și el a silit partidul stăpânirii să ceară M. Sale tot felul de schimbări în ar-

mată, schimbări cari, se înțelege, toate numai Ungurilor li-ar veni la socoteală. Scăpat de Apponyi și de oamenii lui, Tisza va fi acum la largul său și va face rindulală în țeară mai **cu puterea**, cum se zice, ear nu se va tot tîrgui cu kossuthiștii păcătoși.

Ar fi și vremea să avem odată un guvern care să nu se tot teamă de kossuthiștii destrăbalați, nici să fie prisionierul lui Apponyi, marele fățarnic.

Alegeri nouă, la primăvară, de bună seamă vor fi. Pentru că așa cum e ați alcătuit partidul stăpânirii, el nu poate duce lupta cum se cere, ci prin alte alegeri, trebuie — așa zicând — să și reinnoiască puterile.

Teșirea din partidul liberal a contelui Apponyi, fără îndoială că face și mai sigure alegerile nouă. Căci cu partid în care s'adunași la un loc tot felul de oameni, și având în coaste pe Apponyi, pe kossuthiști și poporali, Tisza nu ar putea-o duce. Va trebui deci să întrebe țeară, ca prin alegeri să se arate ce vor cetățenii: domnia destrăbălării kossuthiste, ori rindulală!

Că ce vor Români, și ce trebuie să facă, e lucru știut: vor să nu mai fi nesocotiți în țeară pentru care dau averea și sângele lor, ci drepturi d'opotrivă cu Ungurii vor... Ear pentru-că s'au putut ajunge acolo, unde se face legile cari să cheșuască drepturile, trebuie să între în luptă și pretutindeni unde avem putere, să alegem deputați români, ș'anume de cel cari au dorit deja și până-acum, să au și bărbăția și priceperea cum să lupte pentru drepturile poporului.

Alegerea dela Ugra.

În urma ațâțării deputaților kossuthiști veniți în cerc, oamenii erau așa de îndărjiți, încât dacă nu era prin sate miliție cu 5 zile înainte de alegeri, în fiecare zi s'ar fi întemplat moarte de om.

Și așa s'au întemplat multe ticăloșii. Astfel kossuthiștii din Komádi au **aprinș sălașul** a două alegători (unguri) cari țineau cu Tisza, ear pe bătrânul (de 70 ani) Koti Lőrincz l'au bătut de l'au lăsat aproape mort. Pe birtașul Kupferstein un kossuthist l'a împuns cu cuțitul drept în burtă.

La Okány și Harsád kossuthiștii li-au ținut drumul alegătorilor lui Tisza și au asvilit asupra lor cu petri. Ear ca să nu poată trece prin sat cu trăsuri, au **săpat șanț adânc d'a curmezișul ulițelor**. D'asemenea au stricat linia telefonică și telegraful.

În rindul trecut — sub Széll — Tisza s'a ales aici cu 1005 voturi, față de 640 date kossuthiștilor Loránt Dezső; a avut deci o majoritate de 355 voturi. Ear înainte de aceea, la 1896, se alesese cu 1055.

1126, câte voturi a căpătat acum, nu i-s'au dat nici odată. »Egyetértés« și spune:

»Îndoială nici nu putea fi asupra sfirșitului alegerii: în acel cerc **toldeauna voturile Românilor au hotărât**. Acestea au făcut și acum majoritate lui Tisza... **Moșii pur și simplu și-au făcut datoria**... Ear »Függetlenség« dela 26 scrie:

»Valahii aduși de porunca solgibiraelor și de frica blăstămului popilor au **înșins**, cu mai multe sute de voturi, **asupra kossuthiștilor**... Votau Valahii întimidați pentru puternicul domn ministru de-și era mai mare dragu«...

Ehei, cum i-ar mai lăuda foile acestea pe **Români**, dacă și-ar fi dat voturile pentru Kossuthiști și peste tot, dacă nu s'ar lua după popi, ci după făgăduiele și minciunile kossuthiștilor. **Trebuie însă înfrânți kossuthiștii și luați la goană pretutindeni**. N'au ce să caute între Români. Meargă la Kecskemét și Dobrișin!

Dr. Aurel Vlad în Viena.

— Dela corespondentul nostru special. —

De mult nu ni-s'a dat ocaziune să ne inspirăm aici în străinătate pe tema **cheștinet naționale**, și poate mulți vor fi între noi, cari au cugetat, că această cheștiune s'a prăbușit în întunerecul indiferentismului românesc, ce atât de mult a ros la organismul nostru național.

Astăzi, când un nou curent a încolțit, curentul activității politice, astăzi zic, să nu se mirăm, dacă cel din Viena se simțese fericit când pot săluta în mijlocul lor pe reprezentantul acestui nou curent, pe dl **Dr. Aurel Vlad**, deputatul nostru naționalist în parlamentul din Pesta.

A venit vrednicul nostru deputat fără veste în sinul nostru, și în conformitate — modestă ne-a fost manifestarea noastră de iubire, — de entusiasm pentru un fiu al neamului, care nu consideră frică nici descurajare să stea singur — singurel în mijlocul șoviniștilor selpatici.

Imediat ce s'a răspândit știrea sosirii d-lui **Vlad** în rindurile tinerimei, s'a pornit o însuflețitoare agitație, de a ne întruni în onoarea D-sale.

În scopul acesta s'a trimis o deputație constătătoare din domni: **Cercovschi V. Reus cav. de Mirza și Laurențiu Luca**, ca să facă vizită d-lui Dr. Vlad în »Hotel de France«.

Din fericire Pau aflat acasă. Aici a fost salutat tot din partea d-lui **V. Reus**, împărtășindu-i-se **sentimentele de iubire și admirațiune față cu șimula sa deamnă și corectă națională în parlamentul din Pesta**. Totodată deputațiunea l'a rugat să rămână încă în Viena și să asculte invitării tinerimei, de a o învrednici, venind în persoană la Convenirea națională, aranjată în grabă, dar cu atât mai mare entusiasm.

Dl **Dr. Aurel Vlad**, deși era pregătit să plece cu trenul de 5 ore, totuși în lăța entusiasmului tinerimei și-a amânat călătoria și a promis, că vine.

Când deputațiunea s'a reîntors dela dl **Dr. Aurel Vlad**, tinerimea, în număr mare, nerabdătoare așteptați signalul, ca să invite colonia română.

S'a esmîs invitării grabnice la toți Români de bine din colonie, și aici fie zis, **colonia română din Viena a ascultat glasul tinerimei și a venit în număr foarte frumos**.

Nici nu se putea altcum, căci atari ocaziuni sunt foarte rare, mai ales în lupta noastră națională de mult nu s'a manifestat interesul românesc în toată splendoarea.

Convenirea națională era convocată pe Vineri, 20 Nov. la 6 ore seara, în restaurantul »Zum Magistrat« I. Lichtenfelsgasse.

La orele 6 1/2 o nouă deputațiune a fost trimisă, ca să aducă pe dl **Dr. Aurel Vlad**.

În acest interval din colonie s'au prezentat vrednicii noștri români: colonel **Lupu, Dr. St. Ciurcu, Dr. Turcu, Dr. Lazar Popovici, Danila Poliția, Dr. Sextil Pușcariu, Zacharie Bărsan, Dr. Cuparescu, George Vitencu, Zugrav, Dr. Nicolae N. Meta, macedonean, etc. etc.**, și tinerimea completă, așa în cât sala aproape era tixită.

Cu toții d'abia așteptam momentul ca să vedem pe **Dr. Vlad**. În sfirșit la orele 8 intră în sală deputațiunea cu croul zilei

Aplause frenetice... strigăte puternice... „să trăiască Dr. Aurel Vlad“... apoi i-se dădu locul de frunte la masă și un buchet de flori anume pregătit pentru vrednicul luptător.

În mijlocul însuflețirii generale se ridică dl *Mihai Popovici* și în numele tinerimei salută pe dl Dr. Aurel Vlad. — „Tinerimea română se simțese fericită, că poate să vadă, să cunoască pe acel fiu al neamului care în persoana sa întrunește cea mai perfectă idee, ideea activității politice românești... Te salutăm în mijlocul nostru ca pe reprezentantul curentului nou în lupta națională, reprezentantele erei noi, — era activității parlamentare. Fii sigur, d-le deputat, că tinerimea română e cu D-Ta și în speranța unui viitor mai strălucit, mai glorios, această tinerime îți promite munca cea mai desinteresată pentru realizarea aspirațiilor ce se cuprind în curentul reprezentat de D-Ta. Să trăiești, d-le Deputat, la mulți ani, spre binele neamului românesc...“

Cam în acest sens a vorbit dl *Mihai Popovici*, — durere însă că fiind și eu însuflețit, n'am putut fi atent la întreaga vorbire rostită de harnicul nostru tânăr. Dar după efectul ei judecând, pot zice, că a fost smulsă din peptul tuturor.

D'abia s'au sfârșit aplausele, când eata că intră reprezentanții fraților italieni, în frunte cu simpaticul lor orator dl *Dudan*.

Subscrisul corresponsent imediat a cerut cuvântul dela președintele întrunirii dl *Mihai Popovici*, și am salutată pe frații italieni, cari asemenea au grăbit dinpreună cu noi să serbeze cel mai sănătos și nou curent în politica națională, să serbeze pe dl Dr. Aurel Vlad.

Întreaga adunare a dovedit cea mai nobilă dragoste față cu frații noștrii italieni, făcându-le ovații frumoase.

Dl *Budan*, italian, a răspuns în dulcea limbă suroră și în expunerile sale a dovedit cea mai caldă interesare față cu tot ce-i românesc.

Dînsul a electrisat pe ascultătorii atât cu darul d-sale de orator cât și prin farmecul limbii italiene.

A salutată dînsul pe dl Dr. Aurel Vlad, dorindu-i izbândă în luptă uriașă, ce o respesintă.

S'a cântat „Deșteaptă-te Române“ și alte multe cântece naționale.

În numele coloniei a vorbit dl Dr. *Lazar Popovici*.

Asemenea a accentuat meritul, ce-l are dl Dr. Aurel Vlad, în deosebire curentul nou — e cel mai priincios și cel mai natural în conformitate cu harnicia popoului nostru. — Salutată pe dl Vlad — și dorește cât de curînd să vadă mai mulți luptători români în parlamentul din *Buda-pesta*.

Vorbirei dlui Popovici au urmat aplause generale.

În dezvoltarea animației am ajuns punctul, în care cu toții simțiam dorul de a auzi pe dl Dr. Aurel Vlad.

În aplause generale se ridică dl Dr. Vlad și rostește un discurs pe cât de serios pe atât de însuflețitor.

El a zis: „Meritul începe, unde sfîrșește datorința“. Activitatea sa de până acum nu o consideră drept merit, ci de datorință. Este fericit, văzând că tinerimea e pătrunsă de necesitatea activității politice și că atare leagă mari speranțe în luptele viitoare. Mulțamește tinerimei din Viena pentru ovațiile făcute nu persoanei domniei sale, ci marei cauze românești, asemenea mulțamește și coloniei române

Întreaga asistență îl aclamează. Pentru Colonia română din Viena a vorbit dl V. Reus mulțamindu-i pentru ajutorul dat tinerimei din incidentul acestei conveniri naționale.

Domnii *George Vitencu* și *Adrian Forgiaci* au rostit discursuri însuflețitoare la adresa dlui Vlad în numele *Bucovinenilor*, — iar în numele *Macedonenilor* dl medicinist N. N. *Meta* din *Bitolia*.

A urmat după aceea o veselie dintre cele mai frumoase românești, și printre accentele vesele în special s'a mai toastat pentru colonel *Lupu* și *St. Ciurcu*.

Și de astădată artistul nostru *Zaharie Bârsan* a fost la culme, predând un monolog din „*Mackbeth*“. Dl *Bârsan* a câștigat simpatia întregii asistențe.

Cu un cuvînt această convenire națională, deși în grabă aranjată, — totuși a fost pe deplin succasă.

Palpeta

Scandal mare în Dietă.

In ședința de Joui a Dietei maghiare s'au întâmplat scandale nemai pomenite. Puțin a lipsit ca deputații să-și tragă palme și să se ia de cap. Incolo s'au îmbrâncit și injurat ca la ușa cortului.

Întă cum s'au petrecut lucrurile. Întăiu ministru Tisza propune ca d'aci încolo Dieta să țină două ședințe pe zi: dela 9—3 și dela 5—9.

Toată vremea, cât a vorbit, opoziția făcea un sgomot asurzitor, ear la urmă nu se mai auzea nici un cuvînt din ce spunea.

Ugron Gábor a ținut apoi o vorbire mai lungă.

A spus că este o nesocotire a legilor ceea-ce cere Tisza: să se decidă adică cu votare, asupra propunerii sale, ci întăiu propunerea să fie pusă la ordine a zilei, să se discute asupra ei și numai după aceea să se voteze...

În felul acesta ar putea să treacă săptămîni de zile până s'ajungă propunerea la votare, căci fiecare kossuthist ar vorbi încontra...

Când vorbia Ugron, guvernamentalii făceau ei sgomot. În cele din urmă se încalera cu kossuthiștii.

Președintele *Perczel* îndrumă la ordine pe mai mulți kossuthiștii.

Ráth, Horvát și alții îi strigă preșidentului:

- Mișel nemernic, ce ești!
- Banditul!
- Câne blastămat!
- Slugă ticăloasă!

Tisza strigă să tacă din gură.

Lovász (cătră Tisza): Director de bancă bancrotat.

Gajary Géza (lui *Lovász*): Mișel nemernic!

Alții îi strigă lui *Bartha*:
— Ticăloșule! Citește «Magyar Szó» (în care *Bartha* era arătat ca un nemernic ce se vinde pentru bani oricui). Mișelule!

Kossuthiștii Eitner și *Molnár Jenő* (acesta e Jidov) aleargă spre Tisza, ca și când ar voi să-l bată.

Mai mulți deputați guvernamentali sar în apărarea lui Tisza, făcînd un cerc puternic în jurul lui.

Se naște o învălmășeală grozavă. Nu se mai aud de cât injurăturile cele mai urite și deputații se îmbrâncesc printre bănci și în mijlocul sălii.

Președintele zadarnic sună clopotelul și îndrumă la ordine pe *Ráth* și pe *Horvát*.

Ugron încearcă să urmeze cu vorbirea, spunând că nu așa a fost pactul încheiat cu *Szell*: în aceea învotată a partidelor n'a fost vorba de două ședințe pe zi.

Dániel Ernő: Nu-i pact!

Ivánka Oszkár: Asta-i tradare!

Tisza vrea să răspundă lui *Ugron*, dar nu se aude ce spune, pentru-că întreg partidul kossuthist cântă imnul național unguresc.

Tisza (le strigă furios): Și ziceți că sunteți eroii neamului?!

Voci (din dreapta):

— Rușine să vă fie!

— O să vă măture opinia publică.

Bartha Miklós îi strigă lui *Tisza*!

— D-ta ai pus în buzunar tăn-

tiemele.

Voci (din dreapta):

— Șnapanul nemernic să tacă!

Se produce ear o învălmășală, încât nu se mai aude nimic.

Președintele suspendă ședința, care se redeschide numai după o oră. Dar nici acum sufletele nu s'au potolit, ci când începe ră vorbească *Tisza*, opoziția ear strigă, urlă, fluera, cântă și lovește în mese.

Vorbește apoi contele *Apponyi*.

Spune că și pe când era preșident al Dietei dînsul, s'au făcut încercări să se învotască a se ținea două ședințe pe zi, dar el nu a vrut. Nu se învotăște nici acum, ci roagă partidul liberal să se oprească pe povîrnișul pe care alunecă.

Președintele închide ședința în mijlocul unui sgomot asurzitor, spunînd că în viitoarea ședință se va vota asupra propunerii contelui *Tisza*. (Sgomot și protestări în șirele kossuthiste).

DIN ROMÂNIA

Inaugurarea bustului lui Radu Stanian. Duminecă orașul *Ploești* a fost în serbătoare, căci a avut loc inaugurarea bustului lui *Radu Stanian*, fost primar al orașului *Ploești*, fost deputat și șef al partidului liberal din localitate.

La orele 9.25 au sosit din *București* d. *Dimitrie Sturdza*, primministru și d. *C. F. Robescu*, primarul Capitalei.

Au fost primiți la gară de d. *G. Ionescu*, primarul orașului, de membrii consiliului comunal și ai consiliului județean etc.

Solemnitatea s'a început printr'un serviciu religios care a fost celebrat de către preoții de pe la diferitele biserici ale orașului.

După terminarea acestui serviciu a avut loc desvîlirea bustului, care e așezat pe un piedestal de granit de Suedia, înalt de 4 metri. Bustul e turnat în bronz.

D. *Mitu Ștefănescu*, deputat, e cel d'întăiu care luă cuvîntul. D-sa a vorbit în numele comitetului de inițiativă, aducînd elogiul memoriei lui *Radu Stanian* și enumeră sacrificiile ce le-a făcut defunctul primar pentru orașul său natal și pentru întreg județul.

Cel din urmă a luat cuvîntul d. *Dim. Sturdza*, primministru, care a adus elogiul tuturor acelor bărbați cari prin faptele lor au bine meritat de la patrie.

Stanian e unul dintre aceștia.

Luptător energie și sincer, dînsul a luptat o viață întreagă pentru binele public și a pus la rîndul său o piatră la înălțarea neamului său.

Iar acest monument ce se înalță aci în fața noastră, termină d. *Sturdza*, e unul din monumentele noastre naționale cari întăresc sentimentele.

Familia și comitetul de inițiativă au primit numeroase telegrame de la prietenii și tovarășii de luptă, precum și de la admiratorii lui *Radu Stanian*.

Din aceasta relevăm o frumoasă telegramă a d-lui *Dumitru Protopopescu*, vice-președinte al Camerei:

„Monumentul ce inagurați azi va rămîni tuturor și de a pururea cât de mare era sufletul lui *Radu Stanian* și cât de însemnată a fost partea ce el a luat la luptele pentru întemeierea libertăților publice.

„Munca neobosită pentru binele public, spiritul de abnegație ce l'a călăuzit în viață vor sta tot-d'una ca cea mai frumoasă pildă pentru urmași. Mă socotesc printre voi cu tot sufletul, cu toată inima“.

Scăparea lui Nordenskjöld.

O telegramă sosită din *Buenos-Aires* (Argentina, America de Sud) dă de știre, că expedițiunea savantului *Nordenskjöld*, care a trecut prin nenumerate peripeții, a fost salvată și acum se află pe bordul vaporului „*Uruguay*“, care ancorază de prezent în portul *Rio-Gallevo*. Până-ce vom primi știri mai amănunțite asupra rezultatului științific al expedițiunii, vor trece săptămîni. Până atunci însă să ne ocupăm cu persoana savantului *Nordenskjöld*.

Iată ce scrie despre el *Karsten Borchgrevink*, profesor savant, care și el a făcut o expedițiune la polul Sud, într'o revistă vieneză:

Otto Nordenskjöld, vărul savantului explorator, *Adolf Nordenskjöld*, plecă în toamna anului 1901 din *Göteborg* pe vaporul său „*Antarktik*“. Căpitanul vaporului a fost vestitul navigator norvegian *Larzen*, care a mai umblat pe la polul de Sud și odată a găsit niște lemne petrificate, ceea-ce arată, că cu multe veacuri înainte de asta era și la poli vegetație. *Otto Nordenskjöld* a avut ținta, ca să exploreze și să studieze vegetațiunea polului. Vaporul lui era prevăzut cu alimente și muniții pe un an. Planul lui *Norden-*

skjöld era, că mai întăiu să meargă cât mai departe spre sud, ear, când nu va mai putea merge mai departe, să ancoreze pe vre-o insulă, care e cunoscută. Planul era bun, dar vaporul „*Antarktik*“ nu prea era destul de tare, pentru a suporta furtunile mari ale oceanului *Ghetos* și a rezista loviturilor sloilor de gheață. Așa se și vede, că i-se va fi întâmplat ceva lui „*Antarktik*“, căci altfel *Nordenskjöld* nu s'ar fi despărțit de vaporul său și nu ar fi venit cu fregata „*Uruguay*“. Probabil, că „*Uruguay*“ a fost prima nae, cu care s'a întâlnit *Nordenskjöld*, și care a luat pe bord pe naufragiați. Sigur, că „*Antarktik*“ s'a ciocnit cu vre-un sloi de gheață și de aci a fost silit să aștepte ajutor dela altă corabie.

Impregiurarea că *Nordenskjöld* a scăpat viu, dă lumii științifice prilegiul de a spera însemnate descoperiri științifice, privitoare la polul. În decursul expedițiunii, timp de patru ani, în Suedia erau tare îngrijorați pentru soartea lui *Nordenskjöld*. Mai ales bătrâna sa mamă. Bucuria ei că fiul său a scăpat teafăr din greaua expedițiune, este și bucuria lumii culte, care așteaptă cu nerăbdare enunțările lui. Pămînturile explorate de *Nordenskjöld* au fost până acum parte necunoscute, parte cunoscute, dar rău. Toată expedițiunea a suferit mult, mai ales în timpurile din urmă, când isprăvindu-se proviziunile, au fost nevoiți a se nutri cu carne de focc, rozmar și pîguini (paseri dela pol).

Ajungînd la uscat, expedițiunea s'a împărțit în două părți, dintre cari una, comandată de *Nordenskjöld* avea să cerceteze pe uscat, ear cealaltă condusă de căpitanul *Larzen*, pe mare, planul era să se se întâlnească la un anumit timp, dar din cause neprevăzute, fie din cauza că s'a stricat mașinaria vaporului, fie din cauza întârzierii lui *Nordenskjöld*, această întâlnire nu s'a putut face. Dintre oamenii bravi ai lui *Nordenskjöld* a perit, după știrile de până acum, numai un matelot. *Nordenskjöld* ca un bun patriot scandinav, nu luă în expedițiunea sa decât scandinav.

Prima năpastă, ce l'a ajuns pe explorator a fost, că și-a pierdut cea mai mare parte a cânilor înainte chiar de a ajunge în regiunile polare. Așa li-s'au întâmplat tuturor exploratorilor — cu puține excepțiuni — cari au voit să treacă cu câinii dela Nord la Sud, căci acești câni deprinși cu clima rece de Nord, nu pot suporta căldurile mari de lângă Ecuator. Dintre cânilor fu pentru *Nordenskjöld* și expedițiunea sa un neajuns grav, căci ei sunt foarte folositori servind ca trăgători la sanii și când se sfîrșesc proviziunile, ca nutrement. Dar cu toate pericolele și neajunsurile prin care a trecut expedițiunea, e de laudat bravura, cu care a suferit *Nordenskjöld* toate acestea.

Se telegrafează din *Stokholm*:
Și aci a sosit vestea despre scăparea expedițiunii lui *Nordenskjöld*. Telegrama mai spune că numai o victimă a căzut expedițiunii.

Se mai telegrafează din *Buenos-Ayres*:

Sosirea expedițiunii lui *Nordenskjöld* se așteaptă pe *Marța* viitoare. Căpitanul bastimentului *Uruguay* a telegrafat, că la insulele *Seymour* au dat de doi membri ai expedițiunii cari se credeau pierduți și cari au dat deslușiri relativ la locul unde sunt cialați membrii ai expedițiunii. I-au și găsit pe insulele *Snow-Hillig* unde se refugiaseră. Dar nici ei nu au fost cu toții. Mai lipseau căpitanul *Larzen* și soții. Pe aceștia i-au luat pe bord la insula *Paulet*. *Nordenskjöld* povestește următoarele: Bastimentul *Antarktik* a avut să lupte dela început expedițiunii în contra sloilor de gheață. În Decembrie 1902 au ajuns la insulele *Ludovic-Filip*. Aici *Nordenskjöld* împreună cu mai mulți membri ai expedițiunii s'au despărțit de grupul general și s'au plecat spre pămîntul *Snow-Hillig*.

În timpul acesta vaporul „*Antarktik*“ merse mai departe, dar între vulturii *Erebus* și *Teror* fu cuprins de ghețuri și se confundă.

Căpitanul *Larzen* și soții numai cu greu au putut scăpa într'o barcă. Aici s'a întâmplat moartea unui matelot. După o călătorie de mai multe săptămîni, au ajuns în fine la insulele *Paulet*, unde au fost găsiți de „*Uruguay*“. *Nordenskjöld* a ajuns pe pămîntul regelui *Oscar* la gradul 66 și a făcut mai multe experiențe interesante. Cea mai joasă temperatură ce au notat a fost — 42 Fahrenheit.

zește pe robul tău în pace, că vEURĂ ochii mei scopul meu dorit». Aceasta însă știu că nu o va zice, pentru-că scopul nu și-a ajuns pe deplin; pe viitor voiește să se apuce respective să edifice și biserica.

Fiind școala gata, în 12 25 Octomvie am sfințit-o numai noi de noi căci domnul preot nu-i place pompa nici reclama și când raportează eu despre toate acestea și vEUR rog să binevoiați al da loc acestui raport în prețuitul ziar ce redactați, o fac numai pentru aceea, ca și alți domni preoți să ia exemplul adevărat: să se intereseze și să muncească pentru înaintarea și prosperarea școlii și a bisericii ca preotul din chestiune și atunci sper, că peste puțin timp am avea altă înfățișare nu ca acum.

Din parte-mi poftesc și rog pe Tatăl ceresc ca să-i dea iubitorului meu preot sănătate și viață îndelungată, ca să-și poată ajunge scopurile realizate.

Miersig, 2 Noembrie 1903.

Iulian Iaguba,
învățător.

Cântarea în școala populară.

Este fapt incontestabil, cumcă cântarea în școala populară este de mare însemnătate — mai ales în școlile noastre confessionale și în timpul în care trăim — are deosebită însemnătate și interes, nu numai că este un mijloc care desvoaltă simțul armonios și frumos atât în cântăreț cât și în ascultător, dar și din punctul de vedere al cultului divin.

Cântările voioasă ne îndeamnă spre bucurie ear cele bisericesti ne umplu de pietate și în aceasta stă efectul salutar și care desvoaltă sentimentele religioase și morale. Cântarea este frumsețea limbii omenești și un oare-ce adevărat omeneș.

Copilul când plânge, mama-l linguește prin cântece ear el cu ochii plini de desfătare ascultă cântarea din gura mamei sale — și dînsul încă cerează a o imita.

Cântarea și instrucțiunea cântăreții se ține de școală, în sfera studiului tinerimii — ear învățătorul care ar neglija cântarea în școala sa, ar comite mare eroare și păcat.

Scopul, pentru care să învață cântarea în școală este:

A cultiva în elev auzul muzical și tot odată a-i perfecționa organele vocii așa, încât dînsul să fie capabil de a-și exprima sentimentele sale prin cântare în mod conștient (Dr. Pipoș).

Voința spre cântare să arată și în etatea cea mai fragedă. Unisonul la, la, la, cauzează plăcere și copilului celui mai mic, școala va avea deci să plece dela aceasta predispoziție a copilului.

Cântarea timpurie face tonul curat, plăcut elastic, îndreaptă organele stricate de vorbire și de exprimare, corege vorbirea pe nas și alte multe defecte ale vorbirei. Și așa în ultima analiză, ajută foarte mult instrucțiunea cetirei așa că în genere la cetirea copiilor să poate observa dacă să învață cântarea bine sau reu.

Cântarea timpurie deșteaptă în copii simțul armonic — mărește simțul tinerii tactului, face plăcută instrucțiunea școlii, învâpăiază entuziasmul și samănă în inimile fragede fructe bune.

Nu să poate nega cumcă în anul prim avem a lupta cu multe greutăți — căci urechile unor prunci nici nu știu deosebi sonorile — ear organul cântăreții încă nu e dezvoltat intru atâta, ca să poată imita cântarea.

Lucrul cel dintâi este dar a desvolta auzul și a deschide gura elevului și anume: Procedem în mod analog ca la învățămîntul limbii, punîndul să imiteze modele bune apoi îl conducem la cântarea de pe note și la teoria muzicel. (Dr. Pipoș).

Spre acest scop învățătorul cântă un ton pe violina și zice cătră elevii să încerce și ei a da tonul acela. Copiii încearcă — prima încercare nu va succede prea bine — dar vorbele blânde ale învățătorului vor da elevului nou indemn așa că va fi în poziția de a imita tonul atât în o grupă cât și singuratec. În analitic, ca elemente dintr'un întreg muzical scoatem tonurile diu cutare cântec simplu — la tot cazul tonul *fundamental* — apoi gradat și celelalte tonuri ale *gamet* (școlii) muzicale, ear când elevii l'a aflat și știu tonul, le arătăm tot-odată și semnul vizibil *nota* aceluia. Din tonurile pe cari elevii le cunosc în mod *sintetic* se va compune cântecul respectiv. În fine ei scriu notele și ce au scris cântă Procedura e ca la *scriptologie*.

Este necesar ca elementele muzicale învățate să se imbine imediat intr'un întreg musical înțeles de elevi.

În special observăm că la începători să recer piese scurte ușoare în text.

Cântarea să învață mai mult prin imitațiune de aceea învățătorul trebuie să cânte de model înaintea elevilor, să observe intru toate o accentuare corectă vocea să fie naturală să respire la timpul convenit — de unde depinde apoi frumsețea cântăreții. Elevii la rândul lor apoi — *reproduc* se înțelege numai în acel cerc de tonuri care coresponde vocii lor. Să se exercite în fine a

cânta din memorie — de aceea e recomandabil a nu să lua multe piese intr'un an ci câte să iau, să le exercite bine și să le știe perfect.

Trebuie să considerăm și etatea — crușând tot-odată elevii a căror voce muțează. Timpul să nu dureze mai mult ca jumătate (1/2 de oră) e recomandabil însă ca în toată ziua dela 3 ' — până la patru ore d. a. să se țină ore de cântare — ceia ce deocamdată lipsește din ordul oarelor noastre.

Avînd în vedere chiar numai aceste premise din vastul material ce s'ar putea desvolta la obiectul acesta, am putea afirma că aceasta artă, (cântarea) care a fost și este proprietatea tuturor popoarelor și în toate timpurile, la Israeliteni, la Greci la Romani ș. a. trebuie cultivată cu tot din-adînsul în școala populară.

Dumbrăvița, 1903.

P. Colțeu.

Sfințirea bisericii noi din comuna Cerna protop. Buziașului.

În 8/21 Noembrie a. c. dimineața pe la 8 ore un banderiu de călăreți și o mulțime de trăsuri în fruntea căroră era părintele Alexandru Ioanovicu și învîț. Iuliu Putcovici a eșit până la marginea comunei învecinate Berini intru întimpinarea Pr. On. domn protopresbiter Ioan Pepa ca delegat arhieresc.

La sosirea Pr. On. domn protop. părintele Al. Ioanovicu între salve de treascuri, prin cuvinte alese și foarte potrivite, binevenitează pe Pr. On. domn protop. care după o afabilă mulțumire urcă trăsura marelui proprietar a Spectabilului domn N. Pop din Cerna, care era pusă la dispozițiunea Pr. On. d-sale și a Pr. Stimatelor doamne încă la gara din Sacoșul-turcesc.

Intrarea în comuna Cerna s'a făcut între bubuitul treascurilor care făceau să răsune vEURdusul și între nesfârșite urale de «să trăiască» din partea mulțimii de popor adunat înaintea școlii și a casei comunale toți în haine de sERbătoare.

Prea on. domn protopr. și on. suită — în care să cuprind mai mulți domni preoți etc. — a descins la casa parochială unde gingașa și ospitală doamnă Valeria Ioanovicu cu o bucurie mare a întimpinat oaspeții și îndeosebi pe prea stimata doamnă Pepa.

La orele 9 și jumătate s'a făcut sfințirea apei stropindu-se din lăuntru

și apoi încunjurându-se de trei ori cu litia s'a stropit și pe dinafară și uns cu sf. mir după care lucrare sfântă s'a început sfânta liturghie pontificiată de prea on. domn protopop Ioan Pepa, asistat de dnii preoți Moisi Alechin din Sacoșul-turc, George Ciocoi din Hitiș, Avram Ciocoi din Vucova, Valeriu Petroviciu din Stamora-română, Ioan Gherga din Icloda și Alexandru Ioanovicu din loc.

La priceasnă, încujurat de preoțime, prea onoratul domn protopresbiter Ioan Pepa, ese pe amvon și a ținut cu darul oratoric ce-l caracterizează o prea frumoasă și instructivă cuvîntare, carea atât prin cuprinsul cât și prin forma de predare a cucerit inimile ascultătorilor.

După aceasta părintele Avram Ciocoi din Vucova răspunde prin o prea bine nimerită: «Iată i. c. pentru ce on. domn protopresbiter ne îndeamnă ca cu inimii curate să cercetăm sfânta biserică, pentru-că ea este casa lui Dumnezeu, unde ni-să arată, unde vorbim prin rugăciune și unde vedem pe Dumnezeu, ca odinioară patr. Iacob și fericitul profet Moise etc.

«Pentru aceste prea frumoase, înțelepte și adevărate părintești sfaturi, ne plecăm și îi mulțumim din inimă curată P. On. domn protop. rugînd pe bunul Dumnezeu să-l țină încă mulți, mulți ani!

Școlarii eară au cântat bine și răspunsurile liturgice, sub conducerea inv. I. Putcoviciu intonează «mulți ani»; ear poporul a erupt în aclamări de «să trăiască dl protopop!»

După liturghie s'a dat masă festivă în casa parochială la care a luat parte pe lângă Pr. On. domn protopop preoțimea asistentă, Pr. Stimata doamnă Pepa, St. d-ne preotese Aurelia și Ana Ciocoi, învîț. Teodor Putcoviciu din Stamora-română și Iuliu Putcoviciu. Mai târziu a venit dl Vătreș învățător pensionat în Berini cu stimata doamnă și alții. Toasturile n'au lipsit și peste tot voia bună.

Au fost foarte mulți oaspeți de prin alte sate pe la toate casele credincioșilor ceea-ce adeverește că mare și însemnată în viața poporului din Cerna a fost ziua S-lor Archangheli în care s'a sfințit biserica, când Dumnezeu le-a dat să vadă cu ochii ceea-ce de demult a dorit toți cu inima. De acum

Care-I dus, de anii tref,
De tref ani la cătanie
La a lul neagră robie.
Când vremea i-s'a plini
Acasă-l vor slobozii,
Fost-am Doamne blăstămat
De altă mândră din sat,
Ajungăngă-te badea meu
Ajungăte Dumnezeu,
Să fi atâta cătană
Până va fi pe cuc pană,
Și să șezi în cătanie
Pân' va fi 'n țară domnie,
Aha, ha, mândruță ha
Fi-te-ar bătut Precesta,
Că greu mă blăstămași
Până am fost feciorași
Să-ți ajute Dumnezeu,
După cum îți gândesc eu,
Să n'al loc nici alinare
Cum n-are apa pe mare,
Și să umbli tot mereu
Până-i da de dorul meu,
Ca pentru blăstămul tău
Chinzuesc atât de greu.

Culese de Ilie Sătmărean,
soldat.

Din Jabuca.

Frunză verde sălcioară
Ce ai tu 'n gură Mărioară?
Bosioac ș-o tămăioară.
Dă-mi și mie Mărioară!
N'are mândra flori de dat

C'a plătit de le au udat
Cu banii de pe sărutat.
Ș'a plătit de le au sădit
Tot cu banii de pe iubit.

Culese de George Almajan.

Două vorbe românești.

De multe-ori am băgat de seamă că vorbele noastre «sărăcie lucie» și «putred de bogat» sunt rău înțelese de unii cărturarii ai noștri, vreau să zic, că nu le cunosc adevărata lor însemnătate și deci le întrebuițează unde nu trebuie.

«În casa țeranului e miserie complectă, săracie lucie în toată puterea cuvîntului». Așa am citit intr'un articolăș al unuia care descria starea țeranului. Că în «casa țeranului e miserie», știm cu toții, și ne doare sufletul. Dar că ar fi și săracie lucie, asta — eu, cel puțin — n'am știut-o și n'o știu. Pentru-că nu prea are cum să fie. Dar mi-te «în toată puterea cuvîntului!» Să ne ferească Dumnezeu de vremea când o fi și în casa țeranului săracie lucie, ca în casele orășenilor și ca în palate. N'o zic, că în portul țeranilor, mai ales al femeilor, este multă săracie lucie, și cu cât hainele lor sunt mai luxoase cu atât săracia e mai lucie. Dar asta e numai în hainele cele cumpărate din tirg.

Sărăcia lucie trăește prin palate, nu prin bordee; ea se plimbă în automobil,

nu în car mocănesc, ea mănâncă trufandale, nu borș și știr, și se îmbracă în mătasuri aduse din Paris, nu în strae făcute în casă. Sdrênțele sunt o săracie goală, dar hainele croite după cea din urmă modă sunt de multe ori săracie lucie. O cămașă de pânză încinsă cu teiu, nu e săracie lucie, cum nu e sfântul soare un bulgăre de noroiu, dar cerceul cu briliante și inelele cu diamante pot să fie toată ziua săracie de cea mai lucie speță.

Sărăcie goală e sinceră, cea lucie e ipocrită. Cine n'are ce mânca și n'are cu ce se îmbracă și trăește flămînd și gol, e sărac lipit pămîntului. Asta e săracie goală. Dar dacă tot acest nevoiaș face ce face și drege ce drege, prin minciună și datorii și prin alte mijloace necinstite, să «facă pe grozavul», asta e săracie lucie. Să te plimbi în trăsura cu cauciuc, la șosea, și să n'al para chioară în buzunar, asta e săracie lucie. Să te porți ca un boer mare, ținînd casă mare și făcînd lux ca să orbești lumea, ear toate acestea să le faci pe datorie și să vezi cu ochii cum te prăbușești spe temniță ori spre revolver, asta e cea mai lucie săracie dintre câte or mai fi.

Sărăcia lucie este o săracie acoperită care vrea să aibă aparența bogăției. Ea ascunde starea adevărată a lucrurilor: te face să crezi că are pietre scumpe, dar acestea sunt sticle colorate te face să crezi că are argintării și trăsuri, dar acestea sunt împrumutate.

Și așa și alte multe.

Tot ce e rău și are aparență că e bun, tot ce e prost și te minte că e vrednic, tot ce e eștin și s'arată că e acump, tot cel sărac care te face să-l crezi bogat — toate acestea sunt adevărată săracie lucie.

Insuși numele «lucie» vrea să zică atâta, că lucrul cutare strălucește, îți i-a ochii, dar intr'adever e numai o «sărăcie» împodobită De-ceea zic, că ea trebuie căutată în palate nu în bordee. Ce are țeranul în casă, ca să fie săracie lucie? A, da, hainele femeilor, pe unde ele au port de țing. O rochie care îți ia vederea cu culorile ei strigătoare la cer, și care ține de Joi până mai apoi, este o săracie lucie. Toată marfa pe care-o vind unii noștrii — și dreptul lui Dumnezeu, și al noștri, Românii ori altfel de creștini — e săracie lucie: stambă, americă, etc, marfa putredă și ticăloasă, care n'are altă vrednicie, dacă și asta e una, decât că înșală ochii. Dacă te întinzi cât ție plapoma bine înțeles că ești nevoiaș și sărac când ție plapoma scurtă, dar asta nu e săracie «lucie». Când însă te întinzi mai mult decât îți ajunge plapom, numai ca să arăți că ai fi avînd plapomă lungă, ei, atunci bogăția asta e o săracie lucie!

Un pahar de fier, suflat cu aur, e o săracie lucie, că îndată ce sgării puțin și dai de-o parte aurul, găsești fierul. Vorba noastră «a-și da arama pe față», se poate bine aplica și la săracie lucie, deși ea

să așteaptă cu drept cuvânt ca poporul din Cerna având biserica nouă, prestol; cu puteri tinere și învățător harnic, cu aceeași căldură și atragere în aceasta, zi se cerceteze — conform statuturilor Pr. On. D. protopresbiter — casa lui Dumnezeu și cu credință și cu evlavie deplină după cuvintele Mântuitorului — care ferește zicând: Fericit sunt cei ce aud cuvântul lui Dumnezeu și-l păzesc pe dinsul, — învățăturile auzite în s. biserică să le păzească ca să nu mai astfel vor putea fi fericit, ceea-ce din mâna curată le și poftim.

Dar pentru biserică.

Subscrisul în numele meu și al comitetului parochial gr.-or. român din Tinca, și pe această cale a da expresiune mulțumirilor noastre mult stimatelor d-ne domni Dr. Andrei Ile, avocat în Tinca și soția sa doamna Măriora n. Zigre și Dr. Iustin Pop, avocat în Tinca și soția sa Iosana, n. Leucutița, carl din pietate și dragostea ce o au către sf. biserică, au donat pe partea ei, următoarele obiecte, nume: domnul Dr. Andrei Ile și d-na sa donat un potir și o cădelniță de argint și o perdea în preț de 120 cor. apoi o perdea ușile împărătești în preț de 10 cor. și o cor. pentru cumpărarea unui policandru, total 150 cor.

Domnul Dr. Iustin Pop și doamna sa donat trei cuverte (mășărița) lucrate cu mâna proprie în preț de 50 cor., și o cuvertă (mășărița) pentru sf. prestol, tot lucru foarte frumos de mână, în preț de 80 cor. în total 80 coroane.

Aceste daruri dovedesc în deajuns iubirea și interesul ce aceste mult stimulate doamne și domni au față de sf. noastră biserică din Tinca, unde pe lângă că numărul credincioșilor e de tot mic, dar e și sărac și unde lipsa acestor obiecte s-a simțit demult.

Primească dar aceste stimulate doamne și domni, sincerile noastre mulțumiri, pentru aceste marimoase daruri, rugând pe bunul Dumnezeu ca să le răsplătească în darurile sale cele bogate.

Tinca, la 23 Noembrie 1903.

Pentru comitetul parochial:

Eutimiu Blașa,
administrator paroch gr.-or.

Alegere de notariu în Prebul.

Mercurt dimineața în 18. 1. c. 1903, st. n. se adunară reprezentanțele comunelor Zorleniul mare și Prebul comit. Căraș-Severin în comuna Prebul vre-o 30. votați la număr, spre a-și alege notariul cercual.

La circa jumătate pre 9 ore soși și mult simpaticul, de toată stima domnul nostru D-nu protopretore cercual D Elle-Vond Béla.

Intrând în sala casei notariale destinată spre a se ține alegerea, fu primit cu urări de „Să trăiască“ din partea reprezentanților, cărora Dl protopretor mulțumindu-le, așezându-se la locul destinat și constatând prezența, se puse la alegere făcându-se candidarea.

Recurenți au fost 19. în candidație sau pus 13, când apoi. la enunțarea candidațiilor auzindu-se în prima linie și numele candidatului și iubitul poporului a D-lui Gligorie Pocrean vice notariu în Reșița română, — carele altcum a fost și cel mai calificat între candidați — reprezentanța cumulativă ca dintr'o suflare isbucni în urări de „Să trăiască notariul nostru iubit, d-l Gligorie Pocrean“ în așa măsură, încât cu drept cuvânt se putea zice „Vocea poporului“, Vocea lui Dumnezeu. Și așa se fini alegerea prin aclamațiune în cea mai bună și esemplară ordine.

Pe când am onoare a Vă comunica această frumoasă și prea succedă alegere, nu pot întrelăsa și trece cu vederea a nu amintiți, și cu această ocaziune înțelepciunea și tactul bravului și de toată stima demnului nostru domn protopretore susnumit, carele cu toate ocaziunile în care a avut afaceri cu poporul, a dovedit, pe cale administrativă o comportanță cavalerescă și o adâncă cunoștință de oameni ceea ce se manifestează și cu această ocaziune, știind a posta în această stațiune cu mare însemnătate, omul situațiunei carele sperăm că va corespondere tuturor recerinelor începând cu acest cerc.

Afară de aceste trăsuri oficioase ce fac onoare todeauna unui ofician, mai înțestreașă pre Spectaverul nostru Domn protopretore un caracter firm și o dreptate adevărată, așa încât mulți colegi de Sp. Sale ar putea lua exemplu în cele de ale umblării cu poporul și atunci multe necazuri și crime... nu s'ar întâmpla.

Trăiască la mulți ani cu întreaga familie! Ear cerculul notarial Prebul îi gratulăm, alegându-și unul dintre cei mai bavi și harnici notari. Trăiască alegătorii și noul ales notariu, Nenea.

an, și zice: E putred nene, e putred de bopat.

Asta e toată înțelepciunea vorbeii. Orașeni, carl, după felul vieții lor, trăesc din mână în gură, nu pot înțelege rostul putrezirii hranei și a hainelor din prea multă avere.

Ei — să zic mai bine „noi“ — umblă tot după lucrare, modă risipă. Și câte-o bucată de vreme părem „putrezii de bogății“, ear când vine câte-o criză ne găsim „lucit de săraci“, căci odată și odată tot își rupe și diavolul opincile. („Albina“). G. Coșbuc.

H A Z.

Păcălă intră într'o hăcănie și cere un păhărel de coniac; după ce-l bea, vrea să plece.

— D-le, — îi zice băcanul oprindu-l, — n'ai plătit coniacul.

— Dar d-ta 'l-al plătit? întrebă Păcălă.

— Se înțelege!

— Apoi, dacă e așa, pentru care cuvânt să-l plătim amândouă.

— Da; mi-am făcut testamentul de mai mulți ani.

— Ah, te temi să nu mori pe negândite?

— Nicl-de cum: dar e o mare plăcere să-l faci earăși, când te cerți cu vr'unul din viitorii moștenitori.

Felurimî.

Vinătorii în Scoția. Toamna tirziu și la începutul ernel, când în Germania cad frunzele și copacii sunt de mult goi, pădurile Angliei nordice, sunt încă verzi, abia ici și colo începe a se înroși, dovedind apropierea veștejierei. Chiar în Scoția; în văile adânci adăpostite de furtună, vezi numai pădurii de verdeață. Umezeala aerului, datorită vecinătății mării, ferește plantele de uscăciune; și în Septembrie, e clima cea mai frumoasă și mai senină, ai crede că-l o vară din cele vestite ale Indienilor din America de Nor. Vinturile sunt adesea căldicele de tot.

În acest timp e viața în munții Scoției; e timpul vinatului. Zecl de mil de vinători părăsesc Londra și alte orașe și vin de se recoresc și se odihnesc vinând. Vin vinătorii pătimași din Irlanda și chiar din Belgia și din Franța. Mulți Englezi, carl au petrecut ani de zile în Italia sau aiurea se reped, în vre-o toamnă, la vinători în munții Scoției la Loch Lomond sau Loch Inverness. Bancherii, advocați din Londra, impopulează munții și pădurile.

Vinatul e foarte îmbelșugat și în fiecare zi cad jertfă; vulpi, dihoari; dar și vinat de tot felul, bun de mâncare, ca epuri, păsări etc. Și în fie care zi vezi la gârli, grămezii de vinat trimes spre Londra și alte orașe mari.

Farsa imperiului Sahara. În absența lui Lebaudy care s'a dus la Haga spre a supune tribunalului de acolo chestiunea legitimității fondării imperiului său, funcționarii lui lucrează la Paris ca să-l execute ordinele.

25 de călugări și călugărițe au fost însărcinate cu instrucțiunea ce se va da primilor 400 de coloniști. Apoi patru preoți misionari vor fi atașați la serviciul bisericii din Troja, a cărei construcțiune trebuie să fie terminată până la sfârșitul anului, pentru-ca inaugurarea bisericii să poată fi pusă în programul inaugurării Capitalei.

Impăratul (!) va asista la ceremonie de pe un tron ordonat deja la un ebenist din Paris.

Regimul noiei națiuni va fi liber dacă trebuie să judecăm după deviza de pe hirtile intestate pe cari el le întrebuițează pentru corespondența sa: Imperiul Saharei — Libertate de conștiință — Forță, muncă: industrie, comerț, agricultură — Labor improbus omnia vincit.

Această stemă are d'asupra doi lei cari susțin un scut ce represintă un muncitor la coarnele plugului. Noul suveran va avea o gardă imperială de 100 de oameni, care va fi comandată de un căpitan în retragere din armata franceză, cu titlul de general și cu leafa de comandant de corp de armată.

Raporturile imperiului Saharei cu celelalte puteri vor fi menținute de un singur diplomat, care are unul din cele mai frumoase nume din Franța; el își va avea reședința la Haga în apropiere de Curtea internațională.

Coloniștii vor primi un salariu zilnic de 4.75, plus un supliment de 1.75 pentru soție și 80 bani de fiecare copil, plătit în fiecare săptămână. Imbarcarea coloniștilor va avea loc la Hamburg.

Doi jurisconșulți francezi cunoscuți au fost consultați spre a se ști dacă luarea în posesiune a teritoriului de lângă Capul Juby ar putea da loc la complicațiuni diplomatice. E probabil că răspunsurile lor vor fi favorabile lui Lebaudy.

Un căpitan francez demisionat a fost însărcinat de a recruta 100 de grenadiri spre a forma garnizoana din

Troja. Lebaudy se va duce mai întâi în Elveția, unde va primi pe funcționarii săi și apoi la Birmingham unde va continua preparativele expediției.

Toate aceste amănunte dovedesc că planul lui Lebaudy a fost mult timp studiat.

La ministerul de coloni din Paris se știe că Lebaudy va instala un important stabiliment pe bancul din Arquin, situat în fața viitorului imperiu. Pe acest banc se află o enormă cantitate de pește. Lebaudy ar căuta să obțină monopolul peștelui în acea regiune.

Premii curioase. În fiecare toamnă, ziarele pariziene se întrec ași face reclamă.

Anul trecut, de exemplu, „Matin“ și „Journal“ împărțeau pe străzi la toți câți aveau în mână un exemplar al ziarului bonuri cari dedeau dreptul la diferite premii.

Anul acesta cele două ziare suscitau au socotit că premiile trebuiesc câștigate cu sudoarea frunței.

Ele ascund tuburi, ce conțin de la 2—500 lei, la câți-va centimetri sub pământ într'un loc din împrejurimile Parisului, desemnându-l numai prin ziar cu indicațiuni foarte vagi, cum ar fi: „La picioarele unui vechiu zid, care se află la încrucișătura unei străzi plantată cu duzi, cu o altă stradă ce duce la un sat cu 700 locuitori, etc.“ de mai multe zile o mulțime de persoane explorează punctele cu această descrițiune și spectacolul e cât se poate de curios.

Până acum s'a găsit un tub ce conținea un bon de 500 lei.

Plictiseala și neurastenia. Emil Tardieu a scos de curând un volum asupra plictiselei.

Această lucrare având o foarte mare importanță, cred nemerit a mă ocupa de această carte, căci plictiseala e mai ales una din boalele particulare sexului nostru.

Tardieu a căutat de a da plictiselilor o clasificare științifică după cauzele principale ce le pot determina; și examinează în mod succesiv.

1. plictiseala produsă de sleire;
2. plictiseala produsă de monotomie.
3. plictiseala produsă de senzație;
4. plictiseala produsă de sentimentul de deșertăciune a vieții.

Prima din aceste categorii însă nu e în acord cu celelalte; dacă într'adevăr; în celelalte plictiseala e psihică, în acest caz e vorba de un fenomen pur fiziologic; plictiseala produsă de sleire este neurastenia, adică o boală nervoasă, iar nu o boală mintală; cu alte cuvinte, plictiseala produsă de sleire e numai un simpton, simptomul neurasteniei, și e accidentală, pe când aceea ce noi numim plictiseala este o diateză, o complexiune, o trăsătură de caracter, ba chiar se poate spune un caracter întreg.

Și o dovadă a deosebirii stă în aceasta: că remediile nu sunt aceleași, ba chiar sunt contrarii.

Astfel plictiseala produsă din sleire, adică neurastenia, se vindecă prin odihnă; iar plictiseala propriu zisă se vindecă prin activitate sau cel puțin găsește în activitate un mare paliativ.

Măne voi arăta formele principale ale plictiselei și după ce voi vorbi despre refractarii la plictiseală, voi arăta remediile pe cari cu multă pricepere le dă Tardieu.

Cât costă o negură (ceață) în Londra. Între Noembrie și Februarie sunt dese de tot zilele cu ceață în Londra. Une ori încep din Octomvrie, ba chiar din Septemvrie Rea e ori ce negură, dar mai rea de cât cea neagră e cea galbenă, Ceața e nu numai murdară, dar e și foarte costisitoare

aplică mai mult la însușirile sufletești: un ban, ori alt obiect, îl crezi de aur cump, și când colo găsești că sub poșnița de aur e aramă goală.

Ceealaltă vorbă „putred de bogat“ este tot așa de înțeleasă pe dos. Am auzit-o de multe ori, din gura orașenilor, am citit-o prin gazete, și am băgat de seamă că necunosătorii ei cred că e vorba de sentimente și de însușiri sufletești. Acest bogat, care, ca toți oamenii bogați, e putred până în adâncul sufletului său, cum zic țărani — asta e dintr'o cuvântare, și „bogat, și putred până în oase de corupțiune, de boale de lene și mai știu eu de cel Acii. deci, ar fi vorba de sănătate, fie trupească fie sufletească.

Înțelesul, după orașeni, ar fi deci metaforic. Cum am zice bunăoară: „acesta e un om negru“ nu la față, ci la suflet. Acesta e putred, la suflet, fiindcă e bogat, și bogăția este o cauză a corupțiunii.

Dar cei-ce au plâsmuit vorba, nici n'au visat de toate aceste comedii. Un om bogat care are de toate din prisos, e putred de bogat. Cum? Are să zicem porumb în coșare de doi trei ani, are fin făcut clăi de mai mulți ani, așa că și finul și porumbul îi putrezește neîntrebuințat. Are haine atâtea, încât ele îi putrezesc prin cămară, are încât nici el nu știe câte are. Omul sărac, care trebuie să-și cumpere porumbul primăvara, să-și cumpere untreț se uită la cel ce are untreț și porumb încă din anul trecut și dintr'al treilea

mai ales pentru căile ferate. Ca să vestească pe conductorii ei e mai departe ceata. se întrebuințează un fel de capsule explozive prinse pe șini, fie-care din ele costă câte 12 bani jum. Apoi trebuie și păzitori mai mulți. Pe urmă în case trebuie să ardă lămpi și ziua, de-asemena pe strade. Se socoate cheltueala ce aduce o negură de opt ceasuri pe zi la aproape două milioane de lei pe an!

Reuniunea a doua de înmormintare din Deva.

— Înființată la 1886. —
(Urmare și fine.)

Din acest moment s'a pornit o goană ne mai pomenită contra Nicoresților, care a cauzat multe suferințe sufletești fie iertatului meu tata, în cât își perduse liniștea sufletească ziua și noaptea. Sub greutatea banușilor și a intrigelor, a căzut greu bolnav la pat și a murit în chinuri sufletești la 30 Maiu 1902, moarte de martir, jertfa unei lucrări oboșitoare, cinșite și desinteresate, lovit și gonit din partea acelorora chiar, cărora le-a dat ocrotire, rang și pâne, — nemeritate altcum.

Oprirea a mers repede, dar dreptatea târziu a venit, abia preste o jumătate de an, la 20 Octbre 1902. Am eșit însă curăț ca aurul, nu s'a aflat nici o învinuire, care ar avea urmări mai grele, la reuniunea a II-a de înmormintare.

Ridicând însă mânușă, am svârșit-o în fața atacatorilor, am făcut și eu contra-acusă față de directorul primei reuniuni de înmormintare ungurești Szöts Sándor.

Ministrul, aflând contra-acusă temeinică, a ordonat, ca dl Szöts Sándor se respătească dimpreună cu domnul cassar și secretar onorarele de câte 300+300+100 coroane, ce și le-au făcut de 6 1/2 ani încoace, și să se mulțamească și Domniilor cu cele 4, respectiv 2 coroane, prescise în statute, precum le tragem și noi la reuniunea cea hulară, dar corectă și cinșită. Numai de cinci ori au tras mai mult, de cum li-se cuvinea.

Au căzut în groapa proprie.

Reîncepând abia la 20 Octombre 1902 lucrarea, membrii reuniunii, săraci cei mai mulți au rămas în restanța cu competențele de 60 fil. și așa venitul anului 1902 a fost unicul mai mic de cât venitul anului premergător.

Anul 1903 — cu ajutorul lui Dumnezeu — va întoarce ceva, căci în August am depus deja 800 coroane. la institutul «Dacia» în Orăștie ear până la finea anului, de oare-ce toamna aceasta e mai bună și restanțe nu au prea rămas, am temeinică speranța a mai depune cel puțin alte 1200 coroane. Venitul curat al anului 1903 eu îl prețuesc azi la cel puțin 2000 coroane.

IV. Membrii reuniunii s'au sporit în 1902 cu 101, am încheiat cu 442 membrii.

V. Ajutoare în bani am împărțit în 1903 la 17 familii (12 gr.-or., 2 rom.-cat. și 3 reformate) suma de 2211 cor. 26 fil.

Suma tuturor ajutoarelor date dela 1886—1902 face 21.499 cor. 24 fil., date după 173 membrii reșosați.

VI. Umările binefăcătoare ale reuniunii sunt aceste: 1. În fiecare an mântuim câte 10—15 familii sărace. 2. Venitele bisericii sporesc și sunt asigurate, față cu cele neasigurate din trecut. De exemplu în Deva s'a urcat taxa clopotelor, s'au creat venite nouă, câte 4 cor. taxă dela feloanele de înmormintare, taxa de groapă dela străini și mici daruri din ajutoarele reuniunii, atât dela membrii sin-

guratici, cât și dela reuniune însași, din fondul ei de rezervă, din care am dat 100 cor. pentru biblioteca populară și în mai multe rânduri cărți și haine la școlarii nostri săraci. 3. Preotul, învățătorul și toți slugitorii bisericii își ridică regulat taxele și au încetat vecinicile frecări dintre preot și poporenți, dintre episcopul și poporenții pentru taxele preotului ori ale bisericii, rămase cu anii neincassate. 4. Preotul și învățătorul — în calitate de director, cassariu ori portărel al reuniunii — își pot face un micuț, dar prea cinșit isvor de venit. Directorul capeta dela fiecare cas de moarte câte 4 cor., casariul 4 cor., secretariul 3 cor., portărelul nostru, un zidar harnic și onest, a primit 240 cor. dela reuniune, sub deosebite titluri.

Unii membrii cucernici, asigurați la reuniune, dispun, ca biserica noastră să-i îngroape din ajutoriul ce li-se cuvinea și restul de câte 60—200 cor. se rămână bisericii.

Din fondul de rezervă am dat 100 cor. pe seama bibliotecii parochiale, pe seama copiilor săraci, haine ș. a. 120 cor., pe basa ș. 10 din statute, care admite pentru scopuri de binefacere oare-și cari ajutoare. Eată scopurile denunțate «ascunse» șcl.

VII. Filialele reuniunii noastre. Avem câte-va concluse din 1901 și 1902, ca să înființăm filiale, urcând numărul deocamdata cu 700 membri, pe seama a două filii cu câte 350 membrii.

Am pledat 18 ani pe toate căile, ca se respătesc reuniunile de sine stătătoare. Resultatul e aproape — nimica, față cu trebuințele unui popor sărac de 3 milioane. S'a înființat în comitatul nostru 1 la Orăștie cu 2 despărțeminte, 1 la Sibiu și alte 2 în alte părți din Ardeal, vre-o 5 în Ungaria, după statutele noastre adica 9 reuniuni în 18 ani.

Ne tot plângem — ca muerile — de sărăcia poporului, dar de făcut nimic nu facem, ca să nu săracească. Nepăsarea cărturarilor nostri față de popor se răsbună apoi amar: în toate direcțiunile rămânem înapoia popoarelor conlocuitoare. La nepăsarea noastră ne vin întru ajutor și trăgănarea ori lipsa de bunăvoință din partea organelor administrative, cari aștern statutele cu fel de fel de observațiuni contrare lășirii. De aici vine apoi că în multe locuri — la Brad și Cluș d. e. — întărirea statutelor ține cu anii, într'alte locuri li-se impun la minister astfel de restrișeri și condițiuni, cari zădărnicesc înființarea reuniunii de sine stătătoare. Ori se respinge aprobarea statutelor. Am venit deci la ideia, că mai ușor ajung la țintă, dacă reuniunea însași va înființa filiale. Binevoească ori care preot ori învățătoriu se mi-se adreseze, ca să îi înființeze filiale. În 7—14 zile totul poate fi gata.

În comunele mari oșor poate câte un învățător ori preot harnic să adune dela 300 de oameni câte 2 cor. taxă de înscriere și 60 fil. competența primului cas de moarte. Dacă nu poate înscrie atâția, înscrie deocamdata barem 200 și aștepte până moare vre unul dintre cei înscriși, ca se vadă ceilalți, că cu biete 2 cor. 60 fil. s'a plătit după cutare membru mort dela reuniunea noastră la moment 100 cor. 50 fil. ajutor în bani. Sunt sigur, că în curînd se vor mai înscrie și a treia și a patra sută de membrii.

Pentru comunele unde competența de 60 fil. și ajutoriul de 100 coroane 50 fil. e prea mare, pot reduce competența la 30 fil. și ajutorul la 50 cor. 25 fil., rămânând însă taxa de înscriere

aceeași de oare-ce speșele înființării sunt tot așa de mari, munca și tipări-turile aceleași.

Observ, că membri filiei nu plătesc casurile de moarte din Deva și nici membrul din Deva nu are nimic cu cel din filie. Adunările generale sunt însă comune. Membrii filiei ori își trimit reprezentanți, ori împuternicesc pe cine vreu. Rapoartele generale anuale se tipăresc și espedează pentru fiecare membru din filie, afară de aceasta se cetesc în sfînta biserică, ori după eșirea din biserică prin directorul filiei, care de regulă e preotul ori învățătorul comunei. Bani trebuincioși pentru 3 casuri de moarte sunt la cassarul filiei, ear restul se depune la un institut de bani potrivit. Administrarea averii filiei e separată de reuniunea Devei: controla și conducerea e însă uniformă și strictă ci la reuniune, concentrată în mâna directorului reuniunii, care e supus earăși controlului comitetului administrativ central și adunării generale comune din Deva.

Din venitele curate ale filiei, pe basa ș-lui 10 din statute, se pot întrebuința o parte pentru scopuri de binefacere ale filiei, cari măresc interesul față de reuniune.

Domniilor proști și învățătorii!

Înființați unde și câți puteți reuniuni de sine stătătoare. Aceia însă, cari aveți încredere în o reuniune dintre cele mai vechi române din Ardeal, în reuniunea noastră, și voiți îndată a se face ceva spre binele poporului, al bisericii și al d-voastre deopotrivă, adresați vă la mine, cu brațe deschise vă primesc și pe unii și pe alții.

Dar să facem odată ceva, pentru Dumnezeu!

Deva, 6/19 Septembrie 1903.

Directorul:

Augustin A. Nicoară m. p.

Partea economică.

Expoziții de unt în Danemarca.

Cetim, din când în când, despre exportul de unt din Danemarca și despre numele ce au știut Danesii să-și câștige cu untul lor de calitate aleasă, cu care au învins pe piața Angliei ori ce alte feluri de unt.

Afară de aplicarea tuturor descoperirilor științifice la fabricarea untului, cum e, de pildă, sterilizarea smântăneli, întrebuițarea de fermeți, anume selecționați, cari dau untului parfum special etc., Danesii au organizat și un serviciu foarte aspru de control.

Și au avut dreptate, căci firea ome-nească fiind lacomă, s'ar fi găsit destul, cari, ademeniți de dorința de-a câștiga mai mult de cât au drept, ar fi falsificat untul, nu l'ar fi fabricat după toate regulele și ar fi stricat numele cel bun al mărfet.

Iată amănuntele ce dă Ernest Pöher, inginer agronom, fest trimis cu misiune de studiu în Danemarca.

«Din 1889 s'a organizat expoziții permanente în Copenhaga, la laboratorul de experiențe agronomice al institutului regal agricol și veterinar. Acolea se cercetează calitatea untului menit exportului. În Danemarca, înainte de toate, caută să aibă unt de calitate bună și, mai pe sus de toate, de calitate constantă. Toate lucrările laboratorului danes tind la acest scop. Sub influința unor agronomi ca Segelcke, Storch etc., lăptăriile danese întrebuițează sterilizarea sau pasteurizarea smântăneli, adică uciderea tuturor microbilor aflători natural în ea, și apoi pun, în locul acestora, culturi de microbi selecționați.

Prin expozițiile de unt caută a îndobdi pe cele vre-o 800 de lăptării din țeară ca să se întrecă în de ele, dându-și silința a face untul cât mai curat și cât mai bine. Legea le îndatorește a trimite la analiză, ori de câte ori li-se cere, câte o putinică de 50 de kilog., pentru a o supune la cercetări de control. S'au luat și măsuri ca aste probe să se trimită din untul de export, fără ca lăptăria să poată face anume unt pentru laborator. Cu modul acesta laboratorul are totdeauna la îndemână probe de tot untul ce se fabrică pentru export în toate lăptăriile din țeară.

«Untul sosit se adună într'o sală mare a laboratorului anume menită pentru acest scop. Putinele le pun în niște vase de metal, în cari întră tocmai, și au fiecare un număr, așa că să se poată ținea seamă de unde e untul, dar fără ca experții laboratorului să poată ști al cărei lăptării e.

«Astfel se are siguranță de nepărtinire.

«Juriul se compune din 40 de membri, aleși dintre conducătorii caselor mari de export de unt din Danemarca și dintre consilierii agricoli regali speciali în lăptărie. Expozițiile se țin din cinci-spre-zece zile în cinci-spre-zece. Trei experți, sau trei grupe de experți, cercetează în a parte fiecare și-i dau nota, dela 0 la 15, arătând calitățile și cusururile ce-au descoperit, mai ales în privința gustului și a țării. Apoi se sfătuiesc împreună asupra judecății definitive.

«Pe lângă cercetarea calității de către experți, se pune și nota dată de controlul chimic făcut în laborator. Chimistii notează cătimea de apă, cătimea de sare pusă (untul danes menit a fi exportat e sărat), și se mai cercetează de nu s'au pus în unt materii cu scop de a-l face să se păstreze mai bine.

«Numai calitățile cele mai bune capătă voe de a fi exportate.

«După fiecare expoziție, lăptăriile, cari au luat parte primesc o dare de seamă asupra lucrărilor și hotărârilor juriului. Li-se arată pe larg și exact calitatea untului ce-au trimis; au deci puțința de a înlătura greșalele modului lor de a fabrica. Fiecare lăptărie ține ca o cinște să aibă unt notat bine; de-aceea clasarea ce li-se face, după, fiecare expoziție, e înboldul cel mai puternic către perfecționare.

La fiecare expoziție se fac lucrări numai asupra probelor dela 100 de lăptării. Fiecare din ele e datoare să expue de trei ori pe an, deci se examinează pe an vre-o 3000 de putinele de unt. În Decembrie se publică numele celor-ce au expus și au eșit la clasificare între cei dintăr 1000. Se și menționează de onoare acelei lăptării, care a dat untul cel mai bun în cel din urmă trei ani. Se mai dau în fiecare an 20—30 de diplome.

Untul danes astfel controlat înfățișează deci calități constante. Fără a fi unt de cea mai primă calitate, e de calitate bună; eată de ce a câștigat în Anglia și Scoția un nume atât de bun și atât de pe departe; eată de ce căpătă și prețuri bune. Societățile de export de unt au construit pe cheltueala lor vagoane recite și vapoare, deci pot ținea untul proaspăt și în timpul transportului și a-l face să ajungă în piețele de desfăcere tot proaspăt.

Din Copenhaga și dela Esbjerg pleacă untul pentru Anglia și Scoția; ajunge foarte proaspăt la Hull și la Newcastle, și mulțumită faptului că e sărat, își păstrează această calitate vreme îndelungată, ceș-ce place consumatorilor.

NOUȚĂȚI.

ARAD, 27 Noemvrie n. 1903.

P. S. Sa Episcopul Aradului, care fusese dus la Sibiu, a sosit aseară la reședința sa.

Fișpanul Aradului — pe ducă. După-cum scriu foile din Budapesta, fișpanul Aradului e pe ducă. Fiind adică dl. Urban omul lui Apponyi, ori mai bine: al lui Vassarhelyi László, ear aceștia fiindcă au ieșit din partidul stăpânirii, nici lui Urban nu-i rămâne decât să se despartă de slujba bună ce ocupă, de care — d'altminteri — noi i-am spus-o de mult că e nevrednic!

Retragerea dlui Ciocan. Din Năsăud ni-se scrie: „Văzând că zadarnic stă în Dietă și în partidul guvernamental, căci nu poate să facă nici un bine școlilor din Năsăud, ci în urma mal ales a purtării sale, fondurile năsăudene au ajuns în primejdie mare, dl Ciocan se gândește să se retragă, să nu i-se poată zice că stă în calea celor mai tineri, cari poate că vor putea lupta mai cu succes pentru cauza școalelor.“
Dacă hotărârea dlui Ciocan este serioasă și definitivă, asta e un semn că toluși e Român mai cu durere pentru neam, de cum credeau unii.

Scandal mare va fi azi în Dietă, cel puțin știrile ce primim la încheierea foil, așa spun. Ni se vestește anume pe telefon că înaintea Dietei e mulțime de lume, pentru câte un bilet e bătăte în regulă. Toți vor să pătrundă în Dietă, pentru a fi de față la ședința de azi, în care se vor petrece lucruri mari. Opoziția vrea să împedice anume cu puterea votarea asupra propunerii lui Tisza. Sunt temeri că deputații se vor lua la bătăte.

Boala împăratului Wilhelm. Despre starea sanitară a împăratului Wilhelm după cum se telegrafiază din Berlin — s'a dat următorul buletin:

„Una cauzată prin operație, pe coarda stângă vocală, din luna curentă, s'a cicatrizat. Împăratul trebuie să-și crute vocea până când cicatriza se va întări. Își împinge gâtul prin masași și eserciții vocele și după-cum se prevede peste câte-va săptămâni împăratul își va recăpăta vocea.“

Un Român uitat, dar odinioară bine cunoscut, a fost înmormântat Marți în Arad. Acest român era G. Constantini, pe vremuri mai bune președinte al sediei ori și mai în urmă deputat al Iosășelului. El a murit în vârstă de 84 ani, și cum se înrudise cu familia maghiare fruntașe, la înmormântarea lui au luat parte nu numai fruntașii români din loc, dar și cei maghiari.

Alegerea în Sătmar. Se vestește din Sătmar: În urma desastrului din 25 Nov. armata ține hotelul „Panonia“ tot sub asediu. Gardele militare toată noaptea au cutreerat stradele și în unele locuri unde au găsit tulburare de ordine, li-a dat ajutor și poliția la deșineri. Eri seara au deșinat 17 inși. Pe cei deșinuți i-a escortat poliția, ear interogatorul l'a făcut căpitanul poliției Tánkóczy. În învâlmășala de alaltăeri i-au scos peștii din deșinuți, unul e Iuliu Gergely, celălalt Ștefan Gabor. Poliția, când a vădit periclitarea celor deșinuți, a găsit multe maseși de masă, pe cari le furaseră din seara de ieri și cafeneaua hotelului „Panonia“.

„Iacovana“, noua bancă românească înființată cu un capital de 100.000 lei în Clacova, după-cum ni-se scrie este privită cu mândrie de toți românii din jur. Ba chiar și străinii românoși și bărbați harnici sunt în fruntea băncii și că menire mare economică îndeplinește această bancă în Clacova și jur.

Mașină nouă. După-ce pentru apariția mai frumoasă a „Tribunei Poporului“ ni-am procurat litere nouă, peste câte-va zile ne sosește și mașina nouă, pe care am comandat-o, mașină pe care se poate tipări mult iute, căci va fi mânată cu abur, mai frumos, căci este după sistemul cel mai perfecționat (dela Wörner és Társa, Budapesta) după-cum și mărimea mașinei face cu puțință să putem și noi mari formatul ziarului nostru.

Peste tot: vom introduce așa în-bunățire la foaie, încât și adversarii

să recunoască, fără exitare, că-i era mai bine redactată și cea mai modern aranjată foaie românească din statul ungar.

Partidul lui Bánffy — după-cum era de prevăzut — se formează din Jidanți. Astfel, cum arată „Alkotmány“ care publică și numele, chiar comitetul executiv al acestui partid este compus din 37 creștini și 48 Jidanți. Bravo, domnule baron. Naainte numai: adună într'un partid pe toți Ovreii. Cel puțin s'ar curăți celelalte partide!

Cum ar merge lucrurile în armată dacă M. Sa ar face pe vola tuturor, o arată un ziar nemțesc, care spune că de pildă s'ar striga:

Weber Hermann	Hier!
Mostlauer Michael	Dader!
Fogarasi János	Jelen!
Tschipschapschek Pepic	Zde!
Topowuk Janko	Tukaj!
Isabic Marko	Ovdje!
Gutolini Giovanni	Qui!
Adamescu Teodor	Aici!
Hinde Hanckern	Jach bin do!

Caransebeșenii la deputatul Jakabffy. Din incidentul, că deputatul cercului Caransebeș a fost ales vice-president al dietei maghiare, o deputațiune de cetățeni din Caransebeș în frunte cu primarul Constantin Burdia a mers la Budapesta să-l feliciteze. Au luat parte în deputațiune: Ignatie Neuerer, Emanuel Keppich, Petru Brankovics și Alexandru Balas. Deputatul Jakabffy a primit cordial deputațiunea și i-a mulțumit pentru devotamentul Caransebeșenilor față de persoana sa.

Aprobarea unei cărți bune. Înaltul minister prin rezoluția din 29 Octomvrie a. c. 4140 pres. a aprobat pentru școalele populare — ambele cursuri — „Cartea de învățatură“ scrisă cu rară competență de d. Iuliu Vuia și apărută în editura dlui Ciureu la Brașov. La comande mai mari se face reducerii. Toți învățătorii, profeții și bibliotecile populare să-și țină de datorie a-și procura această excelentă carte.

Dăruiri. Pentru parochia gr.-or. română din Iabuca Torontál-Almás au binevoit a contribui: Ilustrațiile lor Domnii Dr. Alexandru Mocsanyi și Zeno Mocsanyi 40 coroane, Onorata „Sătmăreană“ institut de economii și credit 2 coroane, Prea Onoratul Domn Protopresbiter Trifon Miclea 120 coroane, 2 steaguri, aparatele necesare pentru facerea prescurilor, o cârtică în carea ni-a scris regulile referitoare la facerea prescurilor și mai multe cărți folosite pentru biblioteca parochială. Le exprimăm prin aceasta mulțumire. Bunul Dumnezeu și Maica Precestă să le ajute!

Iabuca Torontál Almás în 7 Noemvrie 1903. Lazar Vuc, președinte.

Parastas. Sunt doi ani trecuți dela moartea vrednicului și fostului nostru parinte sufletesc și asesor consistorial Mihail Bliđariu, și precum în anii trecuți i-s'au făcut parastas în ziua sfinților Arhangheii Mihail și Gavril de către soția sa Ancuța Bliđariu, tot asemenea și în anul acesta i-s'au săvârșit parastas prin părintele nostru Erimie Borchescu, fiind de față învățătorimea locală dimpreună cu tineretul dela ambele școale și mulți parochieni. Prilipeți, la 8 Noemvrie 1903 st v. Alexa Saberca.

Schimbare de local. Renumitul dentist Morgenstern Gyula și-a strămutat locuința de ordinație (tragerea de măsele, plombare, măsele singuratiche șire de dinți, coroană de dinți de aur măsele cu rădăcini etc.) în Arad, piața Andrássy Nr. 15.

Cea mai nestricăcioasă cremă pentru înfrumșetarea tenului e crema de flori de iliac, un borcan costă 1 cor.

Pudra de flori de liliac 1 cutie 1 cor.
Săpun de flori de liliac bucata 70 fil
Pasta Iuno 2 cor.
Pudra Iuno 2 cor.

— Mijloc sigur contra durerilor de stomac, a sgârciturilor și a catarurilor de stomac, contra boalelor învechite de stomac și contra lipsei poftei de mâncare, pe urmă un mijloc sigur purgativ fără dureri: e ceaiul întăritor de stomac al farmacistului Kossuth. O cutie de probă 1 cor. 20 fil., o cutie de probă 2 cor.

— Contra guturaiului, tusei, răgușelei, flegmei și a afecțiunilor laringelilor are un efect miraculos pastilele de pepi Senega. Se pot găsi în farmacia „Verg-Maria“ alui Kossuth, în Arad, Piața Boross Beni 150 (casa Dengl).

Prețul spiritului din Arad, 26 Noemvrie.

Spirit rafinat, vânzare mare	118.—
„ „ mică	120.—
„ brut vânzare mare	116.—
„ „ mică	119.—
100 chilograme borhot uscat	12.80.—13.—

Bursa de grâne din Budapesta.

50 chlgr. grâu pe Aprilie. cor.	7.70—7.71
„ „ săcară pe Aprilie	6.67—6.68
„ „ porumb pe Aprilie.	5.49—5.50
„ „ ovės pe Aprilie.	5.19—5.20

Bursa comerțului cu porci din Kőbánya.

Raport dela 26 Noemvrie.	
Porci grași (ungari, per peste 400 Kgr	110—112 fl.
„ „ până la 300	117—118 „
„ „ tineri până la 320	116—117 „
„ „ tineri „ „	— „
„ „ (sôrbi) per peste 260	116—117 „
„ „ până la 240	114—115 „

Bibliografie.

La librăria Petru Simtion, Arad se află de vânzare următoarele cărți literare:

G. Cosbuc, Fațade și Idile	Cor.	3.—
„ Fire de tort	„	2.2
„ Ziarul unui Florde-Vară	„	2.—
„ Resb. pentru neatrănare leg.	„	1.—
„ Povestea unei coroane de otel leg.	„	1.—
„ Sacontala trad. liberă după Calidasa	„	5.—
„ Versuri și proză	„	—56
„ Sienkewits, Quo vadis v. I. și I.	„	4.—
T. Dostolewski, crimă și pedeapsă (Raskolnikoff) vol. I. II.	„	6.—
I. Adam, Sybaris (roman)	„	3.—
„ Flori de câmp nobile (prețul redus)	„	1.50
„ Pe lângă vatră pilde și glume țărănești (p. of. redus)	„	1.50
I. Russu La Roma	„	2.—
S. Secula, Povestii și schițe	„	1.—
Calendarul „Pop. Român“, (Budapesta).	„	—4.
Calendarul „Poporului“, (Sibiu).	„	—4.
„Sămănătorul“, revistă literară săptăm.	„	—2.
„Luceafărul“, revistă literară.	„	4.
Il. Chendi, Preludii	„	2.50
I. Popescu, Petru: azacul și alto nobile.	„	1.60
La comande se adauge 0 fileri pentru porto.	„	—
La reviste 4 fileri	„	50 1—

POSTA REDACȚIUNEL.

N. H. Inv. „O conferență secretă“. Ni-se pare ciudat că aceea conferență să fie presidiată de protopopul D. M., care, așa știm, a murit. Ori nu? Lamurește-ne despre partea asta, și vom publica.

G. M. ab. 4094. Segedin. Are haz, dar nu face să se publice decât în foale umoristică.

Sentinelă, Brașov. Se poate să fie adevărate câte scrii despre învățătorul I. L. și preotul T. R. Dar cum am putea să publicăm trei pagini mari despre astfel de chestii personale, ba încă să mai amestecăm la mijloc și dame? Cât despre dl. I. L. de Parța, extaimicul, și cele 50 c., noi știm atele mai cu coarne, dar asemenea lucruri nu-s de interes pentru publicul mare.

I. G. în G. Da, s'a primit.

POSTA ADMINISTRAȚIEI.

Ioan Vesinca, Gyertyános. Se înțelege: nu sunteți dator, ci în regulă cu piata până la 1 Decemvrie. Credem că foata Vă merge, de oare-ce d'acii espedam regulat.

C. Petcu, Munar. Aveți dreptate, sunteți în regulă cu abonamentul până la sfârșitul anului.

Red. respons. **Ioan Russu Șirianu.**
Editor **Aurel Popovici-Barcianu.**

INSERTIUNI ȘI RECLAME.

Au apărut:

Calendarele editurii W. Krafft în Sibiu:
„Amicul Poporului“, calendar ilustrat pe 1904 anul XLIV, întocmit de I. Popovici. Acest calendar e un adevărat almanach, cuprinzând un frumos manunchiu de piese originale în prosă și poezie de Ciru Oeconomu, N. Rădulescu-Niger, Maria Cioban, H. G. Lecca, Nic. Olavă, Dr. Beu ș. a. precum și Imnul unirii, armonizat pentru cor de bărbați de T. Popovici; apoi Biografiile și portretele episcopilor Dr. Radu, I. Papp și Dr. Hosszu, a lui Dr. Barcianu și Dr. Ioan Rațiu, precum și o cronică bogat ilustrată. Calendarul mai cuprinde și un Șematism statistic al Românilor din Ungaria și Transilvania, iar partea calendaristică e presărată cu maxime, sentențe și aforisme scoase din înțelepciunea vieții.

Acest calendar ocupă loc de frunte între produsele literare de acest fel și în seceta literară de acum e la tot cazul un merit de a putea aduna un număr atât de de frumos de piese literare originale și de valoare într'un calendar. „Amicul Poporului“ poate împodobi masa ori cărei familii românești. Il recomandăm cu căldură. Prețul 60 fil., cu trimiterea francată 80 fil.

„Posnașul“, calendar umoristic ilustrat, redactat de Simplex. Anul 9: cuprinde în partea hazlie nenumărate glume ilustrate și povestiri de tot hazul, pe cari cetindule uita omul de toate necazurile și — vrând nevrând — trebuie să ridă cu poftă. Prețul 50 fileri, cu trimiterea francată — 70.

„Calendarul Sătanului“, anul 13, e menit pentru popor; conține prosă și poezii din „Amicul Poporului“, cu portretele și biografiile episcopilor Dr. Radu, I. Papp și Dr. Hosszu, a lui Dr. I. Rațiu. E cel mai ieftin calendar românesc, costă 25 fileri, cu trimiterea francată 30.

Calendar cu litere cirile anul 113, e cel mai vechiu calendar românesc menit a servi acelora, cari preferă a ceti cu litere cirile. Prețul 40 fileri, cu trimiterea francată — 45. 39 2—3

Ofert de căsătorie.

Sunt de 38 ani, am 6000 cor. venit anual. Caut *consoartă* de cultură și cu zestre amasurată. Oferte detaliate dela d-șoare sau veduve rog sub „Diplomat“ la admin. „Trib. Pop.“ — Discrețiune reciprocă leg de onoare. Anonime nu consider. 46 2—2

Candidat de avocat

se caută în cancelaria d-lui Dr. N. Oprean, în N.-Szt.-Miklós. Cel cu pracsă vor fi preferiți.

Doritorii să se adreseze direct. 33 5—9

De vânzare.

Am de vânzare 100 (una sută) de oi grase și frumoase; cine voește să le cumpere, să vină până la *Botinești*, posta ultimă Bujor, cercul Făget.

Botinești, în 21 Nov. 1903.

Nicolae Iorgovan.

43 2—2

econom.

Ajutor de notar,

capabil a rezolva de sine stătător agendele oficioase, se primește îndată în cancelaria subscrisului. Condițiuni după învoire reciprocă prin scrisoare sau verbal.

Cornățel, (Hortobágyfalva) 23 Nov. 1903.

Vasile Crișan

44 3—3

notar cercual.

„Carte de compunere“

(Stilistică), pentru școalele populare în 2 cursuri concentrice, întocmită pe baza noului plan ministerial de învățământ de Iuliu Birou, învățător. Cursul I. pentru clasa III. și IV. și Cursul II. pentru clasa V. și VI. Lecțiile sunt schițate după planul „Trepelor formale“, ambele cursuri se pot comanda dela autor în Nagy-Tikvány (Krassó-Szörény-m.) u. p. Kákova și dela librăriile principale din patrie cu prețul l. c. 50 f. La comande mari pe lângă rabatul cuvenit. 42 1—

Avis.

Aduc la cunoștința onor. public și știm. mei mușterii, că neguțatoria de turtar, miere de stupi și luminări de ceară etc., purtată de reșosatul meu bărbat *Ioan Kallap* o susțin fără nici o schimbare și pe mai departe luând conducerea fiul meu. Totodată mă rog ca încrederea arătată față de bărbatul meu On. public să mi-o acorde și mie nestrămutat.

Cu toată stima:

45 2—2

Véd. Ioan Kallap.

Scute pentru *faur* bune și efline, de vëndut sub Nr. 39 strada Săcurii (Fejzse) Arad. 49 1—2

Stofe moderne pentru toamnă și iarnă

e în interesul damelor să-și cumpere numai după ce a văzut

Noutățile moderne

din prăvălia mea, a căror prețuri

fără concurență Cumpărări avantajoase.

Stofe de Cybelin,	lățime 120 cm.
„ lucii pentru dame	„ 120 „
„ țesătura noduroasă	„ 120 „
„ late, negre și colorate	„ 140 „

Catifea pentru spălat,

modele admirabile.

Flanel francez și barchet p. spălat.

Prăvălia de mode alui

SINGER
SANDÓR

ARAD, ANDRÁSSY-tér 20.

(Casa Fischer Eliz).

In provincă trimitem mostre gratuite.

Diplomă de aur 1891. Oradea-Mare.

SCHÄFFER JÓZSEF

compactor.

ARAD, Strada Tabajdy Károly.

Executa tot felul de

lucrări de compactorie

dela executarea cea mai simplă până la cea mai de lux. — Comenzile din loc și prouața se efectuează prompt și punctual. — Lucru bun și solid! Prețuri moderate!

Serviciu punctual! 1045 45—

Diplomă de argint 1885. Budapesta.

Cel mai eficient izvor de cumpărare din Arad

Juvaericeale,

bucăți de aur și argint (frânțe)

bilete de amanet

cumpăra pe bani gata cu prețurile cele mai scumpe, sau le schimbă cu alte obiecte.

1005 79—

Deutsch Izidor,

juvaericar și juvaergeriu

Arad, strada Templu.

— Telefon nr. 438. —

Cel mai vechiu atelier de reparaturi și depozit de biciclete și mașini de cusut, în Arad, piața Libertății 7

HAMMER VILMOS

mehanician electric.

N-rul telefonului 46.

Biciclete de Dresda, calitatea I
Depozit de

Mașini de cusut Singer pentru broderii fine, și

mașini de cusut Singer cu 32 fl. pe lângă garanție de 5 ani.

Instalări de sonerii și telefon.

se primesc pe lângă mare garanție. Mare depozit de bucați de biciclete și mașini de cusut.

1059 42—

Telefon (pentru oraș și comitat) Nr 387

BRAUN N. A.

depozit de culori

Arad, piața Borcs-Béni Nr. 10.

Mare depozit de firme, culori de ulei fabricat propriu, culori pentru vopsirea podelelor, uleiuri pentru mașini, și a toate de prima calitate.

— Comande din provincă se efectuează prompt și solid —

1034 59— Pachetarea gratuit. —

Asigurați: viață, zestre, capital de întreprindere, rente, cazul morții, spese de înmormântare!

Agentura principală în Arad
A BĂNCEI GENERALE DE ASIGURARE MUTUALĂ SIBIENĂ

„TRANSYLVANIA“

primește oferte pentru toate comitatele: Arad, Bichiș, Bihor, Cenad, Caraș-Severin, Timiș și Torontal și le oferă pe lângă cele mai favorabile condițiuni:

1. În ramul vieții: capitale cu termen fix, rente, zestre pentru familie, capital de întreprindere pentru feciori, pe caz de moarte, spese de înmormântare. Aceste din urmă dela 50—500 cor. se plătesc la momentul în ziua morții întemplată;

2. În ramul fecului: clădiri de tot felul, mobile, mărfuri, produse de câmp ș. a.;

3. Contra furtului de bani, bijuterii, valori, haine, reevizite ș. a. prin spargere;

4. Contra grindinei: grâu, secară, orz, cucuruz, ovăs, viă (vinea), plante industriale: cânepă, in, himeț, nutrețuri, tabac ș. a.

Deslușiri se dau și prospecte se pot primi la agenturile noastre locale și ceruțile mai în fișe cer. comună și direct prin

Agentura principală „Transsylvania“ în Arad

Strada Szechenyi nr. 1. — Telefon nr. 399.

433—49

Asigurați contra furatului prin spargere: bani și tot ce aveți de pre

Institut de credit pe pământuri în Sibiu.

(NAGYSZEBENI FÖLDHITELTÉZET).

Pe lângă condițiunile cele mai avantajoase dăm împrumuturi ipotecare

cu amortisire pe 10, 15, 20, 25, 30, 35, 40½ și 50 ani în rate de jumătate de an, în cari se cuprinde plătea atată a cametei, cât și a capitalului.

Împrumuturile se plătesc cu bani gata în valoarea nominală a scrisurilor ipotecare.

Arangearea împrumuturilor o efectuează încredințatul nostru

Szücs F. Vilmos în Arad

care poate da totodată toate deslușirile.

Institutul de credit pe pământuri în Sibiu.

(Nagy-z. beni Földhiteltézet)

Provoacăndu-mă precum la anunțul de sus, rog onor. public doritor de împrumuturi ipotecare, că și până acum și de-acum să se adreseze cu încredere la mine cu afacerile sale; principiul meu a fost și rămâne același, ca să prestez publicului în totdeauna un serviciu solid.

Spesele de întabulare la dorința le anticipez; onorariul meu urmează ulterior.

1063 9—

Cu stăru:

Szücs F. Vilmos

institut de credit pe imobile și pământuri

în Arad, Piața Borcs Béni nr. 22 (Piața de bucate)

(Casa Spielmann, Etagiul I.)

„Mureșanul“

institut de credit și economii, societate pe acții în

MARIA-RADNA.

Fundat și deschis în 15 Noemvrie 1897.

Capital social fl. 40.000, în 400 acții de fl. 100.

Acordă: credite personale pe cambii; credite pe cambii cu acoperire ipotecară; credite pe obligațiuni cu cavenți până la fl. 50; și împrumuturi pe amanete și efecte publice.

Primește: depuneri de bani spre fructificare, după cari institutul plătește contribuția erarială; ear' deponenții primesc după bani depuși până la 1000 5% de la 1000 în sus 6% interese.

Diracțiunea.